

Signering remissvar avloppsdirektivet

Signerad text:

Jag har läst och förstår innehållet i PDF-filen (1) och samtycker och godkänner allt som avtalas däri, som om jag skrivit under en fysisk utskrift av PDF-filen (1):

(1) Avser PDF-fil enligt följande

Namn: Käppalaförbundets yttrande avseende reviderat direktiv om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse M2022_01945.pdf

Storlek: 231559 byte

Hashvärde SHA256:

cda515c8084180a9df1e581cccf9d67e15cf8381cd23426626a8dc4d80259bd7

*Originalfilen och signaturerna är bifogade som bilagor till denna PDF.
För att öppna bilagorna kan en dedikerad PDF-läsare krävas.*

Signerat av 1:

LINDA ÅMAND

Signerat med BankID 2023-02-09 07:57 Ref: c13a9c3b-048c-416d-af41-b219db72c183

Regeringskansliet
Miljödepartementet
M2022/01945

Datum
2023-02-10

Handläggare
Linda Taberman

Diarienummer
KF2023-051

Projektnummer

Käppalaförbundets yttrande avseende reviderat direktiv om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse – förslag från europeiska kommissionen

1 Förslaget som helhet

1.1 Weserdomen

Direktivets allvarligaste brist är avsaknaden av regler som hanterar de negativa följderna av det s.k. försämringsförbudet i artikel 4 i EU:s ramdirektiv för vatten efter EU-domstolens Weserdom. Avsaknaden av en sådan reglering innebär exempelvis stopp för befolkningsökning, bostadsbyggande och samhällsutveckling i svenska tätorter med effektiva reningsverk och kan även få negativa konsekvenser för miljön. Problemet uppstår när en tillräckligt tålig recipient saknas för utsläpp av renat avloppsvatten och reningsverket, på grund av att tillgänglig teknik inte finns för att rena fosfor eller andra föroreningar från en växande befolkning, inte har möjlighet att rena mer än det redan gör. Det uppstår också när det saknas tillgänglig teknik för att rena t.ex. kvicksilver eller andra ämnen som inte alls får släppas ut när den kemiska statusen i recipienten är sämre än god. Utsläpp av små mängder kvicksilver från tandfyllningar hos Sveriges befolkning går inte att stoppa, varken hos tandläkarmottagningar eller från dagligt slitage. Dessutom skärper EU regelbundet direktivet med miljö kvalitetsnormer för kemisk status.

Käppalaförbundet anser att EU bör gynna de som renar utsläppen effektivast genom ett undantag i avloppsdirektivet från försämringsförbudet. Dessutom blir det förslagna kravet om att tillämpa bästa möjliga rening (artikel 18) för att uppfylla vattendirektivets miljö kvalitetskrav oförenligt med kravet i ramdirektivet på att förbjuda reningsverk som inför sådan teknik.

Det föreslagna avloppsdirektivet saknar ett undantag som räddar miljöskyddande reningsverk med bästa tillgängliga reningsteknik från att bli otillåtna som följd av

försämringsförbudet i EU:s vattendirektiv. Förbudets innebörd och tillämpning slog EU-domstolen fast i Weserdomen.

Såsom direktivet är utformat nu riskerar kommuner att tvingas avstå från att bygga nya bostäder i befintliga planområden åt en växande befolkning för att det inte går att ansluta fler personer till verksamhetsområdets reningsverk. Det blir svårt att släppa fram nya planområden med bostäder eller verksamheter som ökar belastningen på reningsverket. Den kommunala VA-huvudmannen kan också behöva neka befintliga industrier och verksamheter fortsatt anslutning till det kommunala avloppsnätet. Andra och ofta konkurrensutsatta verksamheter och näringar får en tuffare åtgärdsbörda när en miljökvalitetsnorm ska nås, om de släpper ut samma ämnen till samma recipient som reningsverket men reningsverket nekas tillstånd så att tätortens utsläpp ökar.

Käppalaförbundet har identifierat att utifrån de miljökvalitetsnormer som gäller för reningsverkets recipient, Askrikefjärden, ligger utgående halt av PFAS högt. Det finns idag ingen tillgänglig teknik för rening av PFAS i avloppsvatten som är miljömässigt eller ekonomiskt försvarbar. Ett undantag från försämringsförbudet är i det fallet nödvändigt tills reningsteknik finns tillgänglig. Tills dess är åtgärder uppströms för att minska föroreningen vid källan lämpligt.

1.2 Genomförandetid för verkställande av lagförslaget

Käppalaförbundet anser att de korta genomförandetiderna som anges i lagförslaget, framför allt avseende införande av kvarternär rening, är problematiska och alldeles för korta. Som förslaget är utformat nu ser förbundet mycket stora risker för hyperinflation inom sektorn till följd av att hela branschen har en efterfrågan på samma produkter, material och kompetenser under samma, mycket begränsade, tidsperiod. Detta kommer med stor sannolikhet leda till leveranssvårigheter och kompetensbrist.

Dessutom anser förbundet att det är en nödvändighet att systemet för utökat producentansvar, enligt artikel 9, är etablerat och går att söka och beviljas medel från minst fem år innan de första tidsgränserna löper ut. Den som bygger ut måste veta redan i god tid innan förprojektering hur kostnaderna ska finansieras under utbyggnaden. De metoder för provtagning och övervakning som kommissionen ska ta fram till 31/12 2030 behöver vara på plats när utformningen av anläggningen planeras.

2 Specifika delar i förslaget

2.1 Artikel 2 – Definitioner

Definitionen av personekvivalent (pe) i punkt 10, förklarad som BOD5 och en belastning på 60 mg syre per dag under 5 dagar, bör kompletteras med BOD7 och en belastning på 70 mg syre per dag under 7 dagar. Både BOD5 och BOD7 används som analyser och är

internationellt standardiserade. Samma belastning uttrycks bara på olika sätt. Detta behöver man ta hänsyn till vid dimensionerande förhållanden för ett reningsverk.

2.2 Artikel 8 – Kvartenär rening

Tidsgränserna 2030, 2035 och 2040 bör flyttas fram minst fem år för att undvika forceringseffekter i form av hyperinflation inom sektorn, leveranssvårigheter, kompetensbrister m.m. och risken för att en snabb utbyggnad till stor del blir beroende av leverantörer utanför EU av kritisk infrastruktur som avloppsvattenrening. Systemet för utökat producentansvar i artikel 9 måste vara etablerat och gå att söka och beviljas medel från minst fem år innan de första tidsgränserna löper ut. Den som bygger ut måste veta redan i god tid innan förprojektering hur kostnaderna ska finansieras under utbyggnaden. De metoder för provtagning och övervakning som kommissionen ska ta fram till 31/12 2030 behöver vara på plats när utformningen av anläggningen planeras.

2.3 Artikel 9 – Utvidgat producentansvar

Förbundet ser positivt på förslaget att tillämpa principen om att förorenaren betalar som beskrivs i artikeln. Förbundet anser att ett utvidgat producentansvar är en viktig princip. Det är ett mycket positivt förslag och det är angeläget att principen om att förorenaren ska betala genomförs.

Artikeln befriar producenter från betalningsansvar som sätter mindre än 2 ton av produkten (inte ämnet i produkten) på medlemsstatens marknad. Undantagets utformning skapar kryphål, till exempel i EU-länder som har små befolkningar. Importen kan också delas upp på flera företag. Käppalaförbundet föreslår att ett undantag ska enbart knytas till den produktmängd som sätts på EU:s totala marknad och inte till en juridisk person som gör det. Alla som bidrar till en i direktivet villkorad tillförsel av mikroföroreningar inom EU ska vara med och betala eftersom det är produktens förekomst på marknaden som skapar problemet. Varje medlemsland kan sedan tilldelas en andel från vad som totalt betalas in baserat på medlemslandets befolkningsmängd i relation till EU:s totala befolkningsmängd och ansökan om medel kan göras till en myndighet i medlemslandet. I andra hand kan mängden som sätts på medlemslandets marknad regleras, men mängdgränsen bör då sänkas avsevärt och relateras till landets befolkningsmängd. Vi anser också att det inte ska gå att undkomma betalningsansvar genom att dela upp exempelvis 3,5 ton på två juridiska personer som var och en sätter mindre än 2 ton på marknaden.

2.4 Artikel 11 – reningsverkens energineutralitet

Förbundet ser positivt på förslaget om energineutralitet. En förutsättning för att Käppalaförbundet ska uppnå detta är dock att producera fjärrvärme. Detta kan endast åstadkommas om infrastrukturen i samhället finns och det finns en efterfrågan. Det är således en förutsättning att samhället är med i denna målsättning och tillsammans med reningsverken skapar gemensamma förutsättningar för att nå dit.

2.5 Artikel 14 - utsläpp av avloppsvatten från verksamheter

Käppalaförbundet stödjer principen i artikel 14.1 att en myndighet ska ta ställning till en verksamhet som vill ansluta sitt avlopp till avloppsnätet, men vi framhåller att reningsverket alltid bör ha det avgörande beslutet huruvida en industri ska eller inte ska få anslutas till reningsverket. Detta stöds av vattentjänstlagen som ger VA-huvudmannen rätt att neka anslutning samt ställa krav för godkänd anslutning. Detta är en förutsättning för att reningsverken ska ha kontroll över det vatten som ansluts till det gemensamma systemet och för att det ska vara möjligt att bedriva ett aktivt uppströmsarbete.

Förbundet föreslår att myndigheter ska ta ställning till verksamheter med en avgränsning som är realistisk. Till exempel bör sektorer med verksamheter som släpper ut fetter och oljor samt sådana organiska ämnen och metaller som reglerats som miljökvalitetsnorm eller som kan medföra hinder för användning av slammet omfattas av antingen myndighetsbeslut eller föreskrifter som reglerar åtgärder mot deras utsläpp till spillvattennätet. Vad som kan skada anläggningen som sådan är VA-organisationen bäst på att bedöma.

Det är inte bara avloppsvatten från stora industrier som vållar problem för reningsverken, även små verksamheter gör detta. Ett exempel är fett från restauranger och storkök eller olja från bilverkstäder som sätter igen ledningar så att spillvatten riskerar att bräddas istället för att renas. Ett annat exempel är amalgamfyllningar i tänder som kommer fortsätta bidra med kvicksilver så länge som de finns i samhället. Det finns även en hel del gamla synder i spillvattenrör med koppling till befintliga och även ej längre verksamma tandläkarmottagningar som bidrar med utsläpp där ansvarsfrågan för sanering många gånger är svårutredd. Även små utsläpp av kvicksilver från reningsverk gör dem otillåtna enligt vattendirektivets försämringsförbud eftersom miljökvalitetsnormen för kemisk status är sämre än god överallt i Sverige på grund av kvicksilver. I Sverige skulle bygglov enligt plan- och bygglagen kunna inkludera ett ställningstagande liksom godkännanden av livsmedelslokaler enligt livsmedelslagen.

Förbundet ställer sig positiva till kommissionens förslag att villkor för anslutning till det gemensamma reningsverket ska ses över med regelbundenhet. Vi föreslår dock att tidshorizonten för detta förlängs till minst 10 år. Omprövning vart 6:e år skulle skapa mycket byråkrati och kraftigt försvåra långsiktiga investeringar.

2.6 Artikel 15 – återanvändning och utsläpp av spillvatten

Förbundet ställer sig positiva till kommissionens förslag att reningsverkens verksamhetstillstånd ska förnyas. Vi föreslår dock att tidshorizonten för detta förlängs. Omprövning av reningsverk så ofta som var sjätte år skapar orimligt mycket byråkrati med mycket begränsad miljönytta. Investeringar i dyr teknik görs med betydligt längre tidshorisonter än sex år för att hinna införa och få nytta av den gjorda investeringen, som kan ha föregåtts av flera års utredningsarbete.

2.7 Artikel 17 – övervakning av spillvatten

Käppalaförbundet tillstyrker artikeln som kräver att medlemsstater – inte reningsverk - ska övervaka smittförande bakterier och virus, exempelvis polio och SARS-Cov-2. Hur ansvaret fördelas och finansieras anser vi att medlemsstaterna ska besluta om. Kostnaderna för detta måste täckas av staten eftersom nyttan tillfaller statens och regionernas smittskyddsansvariga och inte VA-kollektivet.

2.8 Artikel 18 – bedömning och hantering av risker från spillvatten

Käppalaförbundet anser att kommissionen behöver ta fram standardiserad metod för hur riskbedömningen ska utföras och bedömas.

Förbundet anser även att åtgärder uppströms behöver vara en godtagbar motåtgärd i de fall rening på verket inte är möjligt.

2.9 Artikel 20 - Slam

Käppalaförbundet tillstyrker artikel 20.1 som stipulerar att slam ska hanteras enligt avfallshierarkin definierad i avfallsdirektivet och de krav som sätts i slamdirektivet. Käppalaförbundet är positiv till ökade krav på återföring och återvinning av fosfor och kväve ur slam. Det är nödvändigt att även återanvändning av slam på åkermark räknas som återvinning av fosfor och kväve. Vi föreslår därför att kursiveringarna nedan läggs till i den föreslagna artikeln 20.2.

20.2.: “The Commission is empowered to adopt delegated acts in accordance with the procedure referred to in Article 27 to supplement this Directive by setting out the minimum reuse and recycling rates for phosphorus and nitrogen from sludge *and wastewater* in order to take into account available technologies for phosphorus and nitrogen recovery in sludge *and wastewater*.”

The delegated act should include the use of sludge in agriculture as a way of reuse and recycling phosphorus and nitrogen from sludge.”

2.10 Annex 1 – krav om spillvatten

Läkemedelsrening – B4

Krav på läkemedelsrening på reningsverk >100.000 pe bör, liksom för 10.000 till 100.000 pe, vara behovsstyrd utifrån en standardiserad behovsanalys. Baserat på behovet utifrån utsläpp och MKN i recipient måste nödvändig rening implementeras.

Vi ser positivt på att det finns ett förslag till villkorsformulering där medelvärdet av reduktionen av alla utvalda ämnen ska uppgå till 80%. Vi ställer oss frågande till några av dessa ämnen som inte finns på NVVs lista och som vi i dag inte vet något om. Valet av indikatorparametrar behöver vara lokalt anpassade och baserat på behovsanalysen.

Intern övervakning – B5

Förbundet önskar att kravet förtydligas med avseende på hur en kontinuerlig övervakning av att biobärare inte når recipienten, förväntas se ut. En standardiserad metod för detta bör tas fram.

Intern övervakning – D3

Kommissionen föreslår att reningsverk > 100.000 pe ska provta parametrar nödvändiga för övervakning och utvärdering av resultat en gång per dag samt två prov per vecka för mikroförroeningar. Förbundet ställer sig kritiska till förslaget. Detta skulle innebära en ökning av provtagningsfrekvensen med faktor 7 vilket skulle medföra kraftigt ökade kostnader för analyser och personalresurser. Det saknas mervärde för detta med avseende på hur Käppalaverket skulle drifvas och slutligen förmågan att uppnå kravställda reningsresultat. Processen styrs utifrån onlinemätare snarare än analyser på inkommande och utgående vatten då dessa analyser har för lång svarstid för att kunna vara användbara. För BOD5 eller BOD7 är t.ex. svarstiden 5 eller 7 dygn, för lång tid för att kunna vara användbart. Kvävereningen styrs snarare på temperatur, slamhalt och uppnådd rening som kontrolleras via luftmängder. Fällningen av fosfor styrs också på online-mätare med snabb svarstid. En utökad provtagning och analys skulle endast medföra en ökad arbetsbörda utan praktiskt mervärde eller positiv effekt på reningsprocessen. Kommissionen bör ålägga kompetent myndighet att godkänna motsvarande mer effektiva metoder, ex. veckosamlingsprover enligt fastställd standard.

Förbundet önskar även förtydligande kring grunden till de avvikelsegrader som specificeras i punkt 4 samt tabell 4.

Annex 1 avsnitt D punkt 5

Förbundet önskar tydliggörande av vad som räknas som ”dry weather”. Förbundet anser även att begreppet ”unusual situations” ska inkludera även andra situationer än den som beskrivs i kommissionens förslag, kraftigt regn. Situationer som kemikaliebrist, strömavbrott och krig bör också ingå i begreppet.

Linda Åmand

Tf. VD Käppalaförbundet